SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 172. JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, SEPTEMBER 9, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 9-го ВЕРЕСНЯ 1988 Ч. 172. РІК. XCV.

ДЖ. БУШ СТВОРИВ КОАЛІЦІЮ АМЕРИКАНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ

Вашінгтон. — Віцепрезидент Джордж Буш проголосив тут у Пресовому клюбі створення Коаліції американських національностей та її членів під проводом сенатора Алфонса Д'Амато і Едварда Дервінського, під секретаря Державного департаменту.

Представники цієї коаліції працюють на терені ЗСА для з'єднання етнічних голосів за Дж. Буша у виборах на президента.

„Ми є горожанами, що приїхали дослівно із усіх закутків світу", — сказав Буш, — „від Ірляндії і Італії до Польщі і України, від Південної Кореї до Мехіко. Усі ми сполучені одною ідеєю, що свобода це найбільший скарб, що можливості виявити себе, є безмежні, що воля становить найбільший тріюмф".

Провідники Коаліції американських національностей запевнили свою підтримку Дж. Бушові, підкреслюючи його важливу ролю, яку він в останніх сімох роках відіграв в обороні людських прав і свободи народів.

У довгому списку почесних голів коаліції є головний предсідник Українського Народного Союзу д-р Іван Флис і Ігнат Білинський, голова Українського Конгресового Комітету Америки. В рядах вичислених національних представників є також такі українські відомі громадяни: Тарас Шмагала, головний радний Українського Народного Союзу, Богдан Федорак, заступник голови УККА, Джеймс Устиновський, Марія Душник, почесний член Головного Уряду УНС, і Надія Комарницька МекКоннелл, колишній член Адміністрації президента Роналда Регена.

ЛЬВІВ'ЯНИ ВИМАГАЮТЬ УДЕРЖАВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Львів. — Група львів'ян надіслала телеграму на адресу XIX-ої всесоюзної партконференції з вимогою переглянути програму розвитку атомової енергетики в Україні та внести до конституції Української ССР статтю про удержавлення української мови на території України.

У зв'язку з цим вони пропонують внести такі доповнення до першого і п'ятого параграфів конституції: 1. Надати статус державної українській мові. Вважати українську мову державною на всій території УССР. 5. Забезпечити обов'язкове вивчення української мови, як державної та російської, як мови міжнаціонального спілкування на всій території УССР. Внести відповідні точки до конституцій інших братніх республік, сприяти процесові демократизації суспільства, розвивати господарсько-розрахункову економічну політику з урахуванням специфіки регіонів країни."

Телеграму підписали десять осіб.

В Бостоні відбудеться віче

Бостон. — Тут у вівторок, 27-го вересня ц.р., від год. 11:30 до 12-ої на сходах массачусетської стейтової асамблеї відбудеться віче для відзначення 1000-ліття Хрищення України, а заразом і протест проти порушення релігійних, людських та національних прав в Україні.

В програму цього протестаційного віча включено важливість відмічення 1000-ліття Хрищення України, як теж протест української громади про заборону існування Української Католицької та Української Православної Церков в Україні.

Головним промовцем на цьому вічу буде речник асамблеї стейту Массачуссетс Джордж Кеверіян. Також будуть прочитані листи моральної піддержки від губернатора Майкла Дукакіса і сенатора Едварда Кеннеді.

Відносини між СССР і Китаєм не поправились

Пекін, КНР. — Виступаючи на пресовій конференції, представник міністерства закордонних справ Китайської Народної Республіки Чін Гюбан заявив, що під час китайсько-совєтських переговорів, які закінчилися минулого тижня, не вдалося осягнути особливого прогресу і тому відносини між Пекіном і Москвою залишаються далі напруженими. На його думку було обговорено усі гострі проблеми, включно з полагодженням камбоджійського питання, але до конкретної розв'язки не дійшло.

Переговори, які раніше політичні коментатори оцінювали, як важливий і позитивний зворот у китайсько-совєтських відносинах, вже із самого початку натрапляли на деякі труднощі. Не можна сказати, — інформує кореспондент агентства Асошіейтед Прес з Пекіну, — що не було доброї волі з обох сторін. Совєтську делегацію на переговорах очолював заступник міністра закордонних справ СССР Ігор Рогачов, а з китайської Тіян Зенпей. Обидва вони, як також їхні дорадники були докладно поінформовані, що від них очікують їхні керівники, які, нема де правди діти, мріяли про першу, після 29 років перерви, зустріч на вершинах, але їхніх надій „ми не могли сповнити", — заявив кореспондентам у Пекіні Т. Зенпей. При тому він висловив надію, що спокійний тон переговорів все таки матиме вплив на відносини між обидвома країнами, бо існує добра воля з боку обидвох урядів. Він підкреслив, що без позитивного полагодження камбоджійської проблеми, без зменшення військових совєтських частин на китайсько-совєтському кордоні і без припинення нападів в'єтнамських вояків на китайські поселення у прикордонній полосі, годі думати про відновлення раніших відносин між Китайською Народною Республікою і Совєтським Союзом.

Очевидно, жадна зі сторін не подала покищо точного перебігу переговорів і заторкуваних тем. У програмі китайської телевізійної мережі показали тільки зустріч Рогачова з міністром закордонних справ КНР, але змісту їхньої розмови не подали і китайська преса не надрукувала її в черговому дні.

У зв'язку з тим, що сам генеральний секртар ЦК КПСС Міхаїл Горбачов підтримує ідею поліпшення відносин СССР з КНР, не можна виключати, що після виведення в'єтнамських сил з Камбоджі в Москві відбудеться чергова рунда переговорів, — кажуть політичні спостерігачі і додають, що „якщо в СССР триватиме дотеперішня політика гласности і перебудови і якщо на найвищому рівні не наступлять зміни", то це станеться.

А. СОЛЖЕНІЦИН ВІДХИЛИВ ПРОПОЗИЦІЮ МОСКВИ

Вашінгтон. — Александер Солженіцин, відомий російський письменник, який живе тепер зі своєю дружиною Наталією у стейті Вермонт і автор відомого твору „Архіпелаг ГУЛаг", відхилив пропозицію стати членом комісії для спорудження пам'ятника жертвам сталінського терору.

У листі, висланому ним на адресу комісії, копію якого дружина Наталія передала в англійській і російській мовах кореспондентам, говориться, що він, Солженіцин, не може прийняти участи у цій комісії і взагалі у суспільному житті країни, яка обвинуватила його у зраді батьківщини і силою видворила за кордон. Крім того, на думку Солженіцина, він особисто вже увіковічнив жертви сталінського терору своїм епохальним твором, який знайшов широкий відгук в усіх країнах світу, включно із Совєтським Союзом, хоч там цей твір („Архіпелаг ГУЛаг") ще й досі не був виданий.

Як відомо, група „Мемоpіял" добивається спорудження пам'ятника і музею в пам'ять мільйонів осіб, жертв страшного сталінського терору, які були знищені, або доведені до смерти диявольськими методами сталінських опричників у 1930-их, 40-их і 50-их роках.

Кандидатура А. Солженіцина була запропонована у висліді публічної опінії переведеної журналом „Огоньок" і „Літературною Газетою" та численних листів, які були надіслані читачами на адресу також інших видань.

Очевидно, справа спорудження пам'ятника набрала конкретних форм аж після партійної конференції в Москві, яка в основному погодилася на відзначення жертв режиму Йосифа Сталіна, але із запрошення не було ясно чи керівники Центрального Комітету КПСС і Політбюра погодилися на включення Солженіцина у склад комісії, яка включає також імена академіка Андрея Сахарова, історика Роя Медвєдєва, редакторів журналів Віталія Коротича і Григорія Бакланова, вченого Дімітрія Ліхачова, поета Євгенія Євтушенка, письменника Анатолія Рибакова, контроверсійного Боріса Єльцина та багатьох інших осіб.

А. Солженіцин, книжка якого „Один день в житті Івана Денісовіча" була одинокою, яка появилася в Совєтському Союзі, залишився там серед своїх земляків популярною і шанованою особою, не зважаючи на офіційний партійний засуд у „зраді батьківщини" і відібранні йому совєтського громадянства, привернення якого домагаються тепер численні звеличники письменника.

Вшанують свого душпастиря

Ірвінгтон, Н. Дж. (а.д.). — У неділю, 11-го вересня ц.р., члени Святотроїцької парафії і місцеве українське громадянство вшанують українського православного священика, митрофорного протоієрея Сергія Непреля з нагоди наближаючого 50-річчя душпастирства.

Отець С. Непрель

Отець С. Непрель народився у священичій родині о. протоієрея Петра й паніматки Євдокії, з дому Скальської, в місті Крем'янець на Волині. Там о. Непрель закінчив Духовну Семінарію та був рукоположений на священослужителя 25-го березня 1939 року Архиєпископом Олексієм Громадським в Крем'янці. Отець Непрель жонатий з пані-маткою Надією з дому Столяр. Вони мають двоє дітей, донечку Аллу, замужню за д-ра Ярослава Лешка і внучку Адріяну та сина Александра.

Отець Непрель розпочав своє священнослужіння у Святобогоявленському монастирі в Крем'янці. Пізніше він обслуговував парафію св. Іннокентія Іркуцького в Крем'янці.

З нагоди надходячого 50-річчя вірного служіння Українській Православній Церкві і українському народові, Блаженніший Мстислав, Митрополит Української Православної Церкви в ЗСА, нагородить о. Непреля мітрою.

Офіційне нагородження відбудеться під час Архиєрейської Служби Божої, яку довершить Блаженніший Мстислав у сослуженні довколішнього духовенства о годині 10-ій ранку. В залі Українського Народного Дому, 140 Проспект аве., в Ірвінґтоні, о год. 1-ій відбудеться бенкет в честь о. С. Непреля, на якому буде присутній Блаженніший Мстислав, довколишнє духовенство і чисельно зголошені парафіяни та представники місцевих товариств і організацій.

Фундація Антоновичів винагородить твори

Вашінгтон. — Фундація Омеляна і Тетяни Антоновичів надає щороку літературну нагороду і нагороду за наукову працю з українознавства.

Літературна нагорода Антоновичів приділяється на відзначення видатного твору написаного українською мовою, незалежно від того де його автор живе і працює. Критерієм для призначення нагороди є висока мистецька вартість твору в поєднанні з творчою своєрідністю його мистецької форми.

Нагорода може бути надана романові, повісті, збірці оповідань, поемі або збірці поезій, надрукованих окремим виданням або в альманахах чи журналах.

Наукова нагорода надається видатній праці українською або чужою мовою з ділянки українознавства, а саме історії, історії літератури, мовознавства, мистецтвознавства чи літературно-мистецької критики.

В обох випадках можуть розглядатися твори, видані протягом останніх двох років. Твори в рукописі не розглядаються. Посмертно нагорода не призначається.

Кожна нагорода складається з грамоти-відзначення і грошової суми 5,000 американських долярів.

Висувати твори потенційно варті нагороди є обов'язком жюрі. Автори, окремі особи і установи можуть також подавати свої пропозиції, які повинні надійти до жюрі не пізніше 15-го жовтня 1988 року.

Листування до жюрі слід спрямовувати на адресу: The Antonovych Foundation P.O.Box 40818, Washington. D.C. 20016.

Посвятять храм у Вашінґтоні

Вашінґтон. — Тут в неділю, 25-го вересня ц.р., відбудеться урочисте посвячення українського католицького крайового храму св. Родини.

Урочистості розпічнуться о год. 2-ій по полудні Архиєрейською Службою Божою, яку відправить Архиєпископ Філядельфії та Митрополит українців-католиків в ЗСА Стефан Сулик. Проповідь з цієї нагоди виголосить Єпископ Стемфордської єпархії Василь Лостен. Співучасниками цих святкувань будуть Архиєпископ Вінніпеґу та Митрополит українців-католиків в Канаді Максим Германюк і єпископ-помічник філядельфійський, а рівночасно парох храму св. Родини у Вашінґтоні Михайло Кучмяк.

Закінченням будівлі довершено десятилітні зусилля, бо ще в 1979 році Папа Іван Павло II посвятив угольний камінь. Внутрішні розписи храму, мозаїку, ікони і вітражі в українсько-візантійському стилі плянується закінчити в 1990 році. Проєкт храму виготовив архітект Мирослав Д. Німців, а українська католицька громада в ЗСА вибрала саме цей ювілейний рік 1000-ліття для його посвячення.

У СВІТІ

УРЯД ДЕРЖАВИ Бангладеш отримав запевнення від багатьох держав світу, що вони готові допомогти потерпілим від повені мешканцям. Як відомо, повені у Бангладеші залляли водою майже три четверті усієї території тієї держави і вважаються найбільшими від 70 років. Після звернення президента Банґлядешу ген. Г.М. Ершада до держав світу, безпосередньо і через Організацію Об'єднаних Націй, чимало держав вже надіслали частину допомоги, а ще більше приготовляються таку допомогу вислати на високі мільйонові суми долярів. Представник Державного департаменту ЗСА Чарлз Редман заявив кореспондентам, що ЗСА перешлють до Банґлядешу харчів на загальну суму 3,6 міл. дол. Він додав, що Уряд ЗСА втримує тісний зв'язок з керівниками потерпілої держави, щоб довідатися, які речі є найбільше потрібні для рятування загроженого різними хворобами населення.

СТРАЙКИ В ПОЛЬЩІ можуть поновитися, якщо переговори представників підпільної профспілки „Солідарність" з урядом закінчаться неуспішно, — заявили активісти „Солідарности" закордонним кореспондентам. Очевидно, керівники „Солідарности" домагатимуться в першу чергу відновлення права на діяльність профспілки, а також підвишки платень для робітників, бо тільки самі переговори для переговорів не поправлять життєвого рівня страйкуючих і відношення „Солідарности" до уряду. Ян Літвінскі, речник „Солідарности" заявив, що проблеми робітників не можуть бути позитивно полагоджені „без нас".

ГРЕЦЬКИЙ УРЯД ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА Андреаса Папандреу надіється, що переговори з представниками уряду ЗСА у справі продовження речинця американських баз на грецькій території розпічнуться незабаром, після короткої перерви. Представники ЗСА перервали переговори після того, як грецький уряд виявив намір закрити одну, важливу для Америки, морську базу. Загально сподіються, що переговори відновляться 1-го жовтня ц.р. Речник грецького уряду Сотіріс Костопульос заявив, що справа баз буде поставлена на голосування і грецький нарід повинен висловитись в тій справі. Представники Державного департаменту у Вашінґтоні заявили, що Греція грається з вогнем, бо із забороненою баз закінчиться економічна допомога ЗСА для Греції, а тисячі греків втратять добре платені роботи.

ЛЕЙБОРИСТСЬКА ПАРТІЯ І політичний бльок Лікуд в Ізраїлі розпочали передвиборчу кампанію. Лідер Лейбористської партії і міністер закордонних справ Шімон Перез проголосив нову політичну плятформу з якою партія плянує здобути більше голосів у парляментарних виборах 1-го листопада ц.р. Також друга політична сила, об'єднання ряду правих малих політичних партій, які діляться владою з лейбористами, розпочали атаку на лейбористів кажучи, що „не дай Боже, щоб виграла партія Ш. Переза, яка допоможе Палестинській Визвольній Організації закріпити свої позиції на окупованих землях, західньому березі ріки Йордан і смузі Ґази". Радикальні потягнення Лікуд, бльоку, що його очолює теперішній прем'єр-міністер Ізраїля Їцак Шамір, можуть причинитись до послаблення впливу цього бльоку на спільноту, — кажуть деякі політичні спостерігачі.

АМЕРИКАНСЬКА ГАЗЕТА „Волл Стріт Джорнал" інформує, що міністерство торгівлі і промисловости Японії вирішило пожвавити торгівлю з комуністичними державами Східньої Европи. Від тепер воно публічно поміщуватиме список товарів дозволених на вивіз до СССР й сателітних країн, щоб таким чином допомогти приватним компаніям збільшити вивіз тих товарів до згаданих країн. Рішення японців наступило у зв'язку з критикою З'єднаних Стейтів Америки, що комуністичні країни отримують від Японії софістиковану технологію, яка в ЗСА й інших демократичних країнах Заходу є на списку заборонених для вивозу товарів.

В АМЕРИЦІ

В ЙОНКЕРСІ, Н.Й., НЕ ДОСЯГНУТО жадних угод. Керівники міста намагаються приховати місце зустрічі, щоб якомога менше приваблювати представників преси. Один з радних Едвард Фейден, а також заступник посадника міста, заявили, що вони не мають наміру поступатися, щодо десеґреґації помешкань, оскільки їх підтримує більшість населення і вони повинні виконувати безпосередні обов'язки, тобто служити мешканцям міста, які їх вибрали.

ФЕДЕРАЛЬНЕ БЮРО ПЕРЕПИСІВ подало до відома, що еспаномовне населення ЗСА зросло на понад 30 відсотків від останнього перепису населення в 1980 році. Зріст еспаномовного населення є в п'ять разів вищий, як всього іншого населення і більше як половина з них живе в Каліфорнії і Тексасі. Згідно з підрахунками цього ж бюра, в березні ц.р. в ЗСА було 19.4 мільйона еспаномовних громадян, що представляє 8.1 відсотка загального населення країни. В цій статистиці відмічено й це, що 90 відсотків з них живе у дев'ятьох стейтах, а саме: у Каліфорнії 6.6 міл., в Тексасі 4.1 міл., у Ню Йорку 2.1 міл., на Фльориді 1.5 міл., в Іллиной 801,000, а в Арізоні 648,000, в Ню Джерзі 646,000, в Ню Мексико 543,000 і в Кольорадо 368,000.

ВИСТУПАЮЧИ ПЕРЕД ЧЛЕНАМИ Американського леґіону в Люїсвіллі, Кентаккі, президент Роналд Реґен говорив про те, що губернатор Майкл Дукакіс та інші демократи підривають безпеку країни, пропонуючи так звану „оборонну політику казкового Дисніленд". У своїй промові він нікого поіменно не називав, але його промова мала наскрізь політичний характер тим більше, що всіх демократів він поставив під один знаменник „лібералів", які „пропонують політику відхилу та відступу". На закінчення президент Р. Реґен сказав, що його „останнім проханням" до членів Американського леґіону на цій крайовій конвенції є те, щоби вони „подбали про те, щоб в майбутньому Америка зміцнить фундаменти миру і свободи".

НА СОЮЗІВЦІ ЗАКІНЧИВСЯ ЛІТНІЙ СЕЗОН

Союзівка. — Так багатолюдно, як ця оселя УНСоюзу відкрила свій 35-ий літній сезон, так і гучно вона закінчила двомісячні вакації — не свої і не своїх працівників, але спрагнених відпочинку гостей з усіх усюдів Америки й Канади, які пройшли — чи переїхали автомобілем — ворота Союзівки. Навіть недільний дощ, чи раніше п'ятитижнева спека не відстрашили тисячі щасливців, що могли отримати кімнати на Союзівці.

Говорячи про спеку — новий управитель оселі Іван Флис, мол., подбав про штучне охолодження в їдальні для вигоди гостей. Але це в свою чергу створювало труднощі для господині Софії Шпак і її працівників, молоденьких кельнерок і „басбоїв". Гості прямо не хотіли виходити з їдальні під час спеки в липні і на початку серпня, а також в неділю, 4-го вересня, коли ціле східне побережжя країни було під зливним дощем. Отож і робочий час кельнерок протягався і приходилось їм делікатно звертати увагу, що треба столи ті повлаштовувати на полуденок чи вечерю.

Цей довгий вікенд з нагоди свята Дня Праці почався весело вже в п'ятницю увечері, 2-го вересня, коли почали з'їжджатись тенісисти на триденний крайовий турнір за примати УСЦАК-у. Увечері гості забавлялись під звуки оркестри „Буря" з Торонто, яка вперше виступала на Союзівці.

В суботу увечері, ще перед концертом, з „Гостинниці" до „Веселки" було тяжко пробитись, бо молодь цілковито заблькувала дорогу, а й не менший натовп був на терасі „Веселки".

Концерт цього вечора заповнив вокальний ансамбль „Черемшина" з Монтреалю і бандурист Роман Рітачка з Каліфорнії, які виконали ряд українських пісень — народних і модерних. На залі забракло навіть стоячих місць.

До танців цього вечора приграваля дві оркестри „Темпо" і „Буря".

Зливний дощ у неділю переніс частину гостей до „Гостинниці", де велись розмови на різні теми — від погоди до надходячих святкувань Тисячоліття у Вашінґтоні.

Вечірня мистецька програма вже стає традицією з виступом знаменитого співака Алекса, тим разом під акомпаньямент тріо Олеся Кузишина. У минулих роках йому акомпаньювала оркестра „Темпо", яка тим разом приготовлялась до забави.

В антракті виступали ще вокалісти Славко і Дарка при акомпаньяменті Юрія і Андрія Стасевих, які після концерту попередньої суботи перебували цілий тиждень на Союзівці.

Програмами вів Роман

(Закінчення на стор. 4)

Співає „Черемшина"

(фота: Я. Кулинич)

Алекс виконує пісню В. Івасюка під акомпаньямент тріо О. Кузишина.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association at 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Культурна „перебудова" в СССР

Дня 18-го липня ц. р. совєтський професор д-р Владимір Падунов виступав на терені Інституту Кеннана у Вашінґтоні з інформаційною доповіддю про „культурну перебудову", яка проходить в Совєтському Союзі, і поруч із відомими уже нам подробицями висловив теж деякі цікаві власні завваги та кинув світло на процес зміни духової атмосфери в імперії. До відомих речей належить облеґшення цензури однаково у відношенні до періодичної преси, як до творів літератури, фільму й образотворчого мистецтва. Але названий совєтський учений ствердив цікавий факт, що у цій перебудові в ділянці культури „старе подається як нове". Себто, поруч із „регабілітацією" політичних і культурних діячів, мертвих і живих, проскрибованих в часі до приходу до влади Міхаїла Ґорбачова, нема в Совєтському Союзі нової творчости в різних ділянках культури по лінії західньої — ніякою цензурою неспутаної — творчої дії, а є тільки виявлювання творів, які до ери Ґорбачова були заборонені. Професор Падунов ділить цей процес на час від приходу до влади Ґорбачова в березні 1985 року до 27-го конґресу ЦК компартії СССР у лютому 1986 і потім від квітня цього року по нинішній день.

Гласність, яка означає виявлювання правди, проявилися, як сказав найвиразніше у злагідненні цензури. Але — як усі дійсні і сповидні реформи ери Ґорбачова — і в ділянці свободи друкованого слова є обмеження: не висловлюється свобідної думки просто, безпосереньо, тільки наче задніми дверими — в „Листах до Редакції". Існує все ще різниця клясифікації проголошуваних колишніх єресей залежно від газети чи періодика. Партійна „Правда" дуже рідко зважується на таку гласність, як критика Сталіна, який ніби тепер уже цілком здискредитований по лінії історичної промови Хрущова, в якій він перевів „десталінізацію" режиму. Відомо, що большевики критикують і таврують царат, але теж тільки до деякої міри: вони тепер висвітлили заборонений фільм „Распутін", в якому показується гниль царського двора за Миколи II, але Петро Перший все ще в СССР є „Петром Великим".

Нам українцям, відомі ці зміни совєтської внутрішньої політики, які стосуються української культури. Олесь Гончар виступив із критикою русифікації в Україні і його „Собор" вже регабілітований. За останніми вістками „регабілітували" навіть націоналістичного еміґрантського поета Бурґгардт Клена, що його твори мають появитися друком. Але української мови все ще нема у вищих навчальних закладах за вийнятком університету імени Івана Франка у Львові — і наукова література, періодики та книжки, далі зберігаються в межах мови московської. Із зростом свободолюбного руху в усіх складових частинах СССР треба сподіватися, що минеться той курйоз переслідування української мови в „суверенній" УССР, так, як це було за часів Валуєва чи Емського указу, після яких треба було в другій половині минулого сторіччя боротися на терені псевдопарляментарних петербурзьких Дум за права мови, за право перекладу на українську мову Святого Письма.

Міхаїл Ґорбачов правильно вийшов із заснов ку, що без зміни культури атмосфери, без поступок похідні демократії в ділянці культури не можна буде переводити реформ у ділянці економічній. Але гласність і перебудову проголошено саме з думкою рятування банкрутуючої економіки. Зміни на краще в ділянці культури — це тільки другорядний, побічний елемент, як наче побічний вступ до реформи в ділянці економіки. Чого кремлівський вождь Ґорбачов не передбачив — цей вибух у свободолюбного руху однаково в самому Совєтському Союзі, як і поза ним, в сателітських країнах. Цей свободолюбний рух — у балтійських країнах, у мусулманських народів, на Мадярщині, Польщі, Чехо-Словаччині, це логічний наслідок зміни культурної атмосфери. Не може бути волі в ділянці культурній без волі в ділянці політичній. Ці обидві ділянки одна з одною тісно і нерозривно пов'язані. Коли лавреатам Нобелівської нагороди в ділянці культури („Доктор Жіваґо" Бориса Пастернака) чи академікові Андреєві Сахарову не дозволили були на виїзд з СССР, щоб особисто цю нагороду перейняти, то це було подвійне переслідування — культури і політики, це було заперечення примітивного права людини свобідно порушатися по світі. Залізна завіса з протяними заставами, поліційними вежами сторожевими собаками — це большевицькі вигадки, які в реакції приспішують розвал імперії.

Василь Сокіл

І ОДИН У ПОЛІ ВОЇН...

I

На спільному засіданні президії правління Спілки письменників України та правління київської організації СПУ йшла мова про роботу XIX партійної конференції. Судячи з опублікованого „Літературною Україною" у двох числах (29-му і 30-му) відчиту, на тому зібранні виступило 34 промовці, кожен з яких торкався переважно національних та екологічних проблем республіки, спираючись на ухвалі конференції.

Дмитро Павличко, який відкривав засідання, а слідом за ним делегати конференції Юрій Мушкетик та Борис Олійник належно оцінили її значення як події революційної, яка надала концепції перебудови конкретного характеру. На конференції, як зазначив Ю. Мушкетик, „було сказано стільки правди, як не сказано її, мабуть, за півстоліття".

Це безсумнівно так. Дуже багато сказано правди. Але ще не всю її воскресили і підняли на гідний її ваги рівень. Нема нічого дивного, що і під час цього засідання промовці в котрий раз говорили правдиві слова про те, як далеко до того, щоб правда і справедливість торжествували перемогу над облудою і насильством. Майже хожен знову й знов не тільки нагадував про ганебне минуле, про яке й досі не сказана вся правда, а одночасно всі, наводили прикрі факти живучости і в сучасну пору отруйного духу минулого. Повторювали про опір консервативних сил впровадженню в життя вимог народу щодо прискорення процесу перебудови й оновлення суспільного життя. Відзначали інертність, або й навмисну протидію перебудовним заходам саме з боку тих, хто в першу чергу зобов'язаний впроваджувати їх у життя. Мова йшла про партійних та державних керівників республіки. На жаль, не називаючи прізвищ.

А втім, кого не назови, всі вони однакові. Ніхто з промовців, коли б вони того побажали, не змогли б назвати бодай одного секретаря не обкому партії, а хоча б міського чи навіть районового маштабу, який би нарівні з письменниками боровся за удержання української мови, за пробудження в народі національної свідомости, за ліквідацію екологічних небезпек. Про ці найболючіші справи говорять і говорять тільки письменники, — та й то далеко не всі. А „керівні діячі" сидять собі в кабінетах або на таких засіданнях та навіть апльодують якомусь дотепному промовцеві, як колись поплескували по плечу Тарапуньку чи Райкіна, — мовляв, — здорово ти розкритикував наші недоліки, — давай, давай, розважай нас!.. Але знай міру!.. Не зачіпай недозволеного!

Саме про це, зокрема, сказав Іван Драч: — Відбувалося свято рідної мови в Полтаві. Відкривали його письменники, а партійні та радянські керівники сиділи в залі. Наче це письменники довели до такого упослідженого стану українську мову, а урядовці і партійні працівники дивляться собі збоку, і справу її відродження у свої руки брати не наважуються!

Не те, що не наважуються, а цілковито іґнорують всі пропозиції письменників. Та не тільки їх, а й власні ухвали. Промовці згадували минулорічну постанову ЦК КПУ з питань патріотичного виховання:

— За весь рік нічого не зроблено, — зазначив Іван Драч, — навіть Центру дружби народів не створили, ні журналу „Сузір'я" не відкрили.

Скаржився на тому засіданні Петро Бондарук, що в обласному центрі та багатьох містах Донбасу й досі нема українських шкіл... Кервники области не виступають перед народом українською мовою, а діловодство в усіх установах і громадських організаціях ведеться російською. До речі, виступ письменника, мабуть, настільки був сповнений тривоги за долю рідної мови, що газета зробила зауваження: ...„відстоюючи свій аналіз, свій погляд, він вдався до окремих непродуманих, соціяльно неточних порівнянь, дефініцій."

У цьому відношенні перепало від газети ще одному промовцеві:

— Емоційно не стриманий, інтонаційно заданий початок виступу Юрія Стадниченка, зокрема, йог образливі слова на адресу працівників партійних органів викликали заперечення серед присутніх...

Значить, говори, говори, та знай, кого не смієш зачіпати!

Скільки було ділових пропозицій від письменників за ці роки! Важко перерахувати, але мабуть, пора вже виставляти рахунок тим, хто опирається виконати справедливі вимоги народу. Промовці наводили кричущі факти зневажання волі народу: небезпечні, шкідливі індустріяльні проєкти й далі реалізуються попри що! Не припиняється будівництво згубного каналу „Дунай-Дніпро", потайки ведеться будівництво Чигиринської атомової станції, далі проєктується нові такого ж злочинного змісту проєкти.

Сергій Носаль говорив про великі (а чому малі, як написала газета?) болі своїх земляків — черкащан про долю Шевченківського краю — мальовничої Черкащини. В занедбаному стані — сказав промовець, — опинилися святі Шевченківські місця, — Чигирин, Медведівка, Суботів, Звенигородка. Занехаяно Чигиринську криницю... Дві тисячі сосонок, залюбки посаджені школярами кілька років тому навколо криниці, — знищено! Націоналізм!

І тут же (чи не з відчуття меншевартости?) промовець не знаходить українського авторитетного імени і наводить слова російського письменника Віктора Астаф'єва, який справді захоплено пише про Шевченка і про можливу долю України, яка „піднялася б на вищий рівень національної свідомости, посівши серед европейських націй своїм природним матеріялом, обдарованістю народу, щедрістю землі примірно те саме місце, яке дорівнюється Франції".

Закінчення буде.

Іванна Савицька

Про гумор, гумореску й гумористів

Українці — нація похоронів, Панахид, поминок, жалоби, маніфестацій, голодівок і академій. В такій атмосфері гумор не розвивається легко, не розквітає буйно. Здається, писати гумореску — це гріх, це нетакт у відношенні до тих, що весь час громадсько працюють, метушаться, бігають біля серйозних справ. Лиш там і тут (у діяспорі) блимне отой вогник веселости, замигтить світлячком чи сірничкою, загорить ватрою, спалахне ракетою і знову втихне.

Та все таки ми радо сміємося із добрих тактовних жартів, з веселих гуморесок, з дотепних анекдотів, видержаних у тоні, а то й куточками наших веселих очей даємо пізнати, що дотеп, чи гумореска — добрі. Гумористові треба мати відвагу посміятися навіть із себе самого, не тільки з інших.

Чого потрібно для написання доброї гуморески? Потрібно візка з чотирма колесами. „Праве переднє колесо — це інтеліґенція, без якої не вільно братися за писання гуморески. Що таке інтеліґенція? Це такий ґудзичок, що сидить у людини за вухом. Людина родиться з отим ґудзичком. У кожній трудній ситуації, потиснувши цей ґудзичок, людина знає що, коли, як і скільки можна сказати і зробити. Є люди з ґудзичком і без ґудзичка.

Ліве, переднє колесо гумористичного воза — це талант, літературний талант. Без нього нічого путнього написати не можна.

Лишаються два задні колеса. Ліве — це вміти читати й писати. Читати багато кожного дня, вивчати в'юнкість і гнучкість слів, еластичність гарного вислову, запах гумористичної мови, читати й читати те, що хтось написав, і те, що ви написали, свою гумореску чи сатиру перечитувати багато разів і вигладжувати її мав склицю, викидаючи зайве.

Четверте колесо воза — це міра, це гамульці. Грубість дотепів часто нівечать гумореску. Четверте з першим колесом ходять у парі, тягнуть разом.

На той візок на чотирьох колесах посадіть Гумор, запряжіть до візка баскі коні, хай біжать сільськими плаями, підміськими дорогами, цісарським гостинцем, столичним асфальтом, переїдьтеся по „червоному карпеті", не минайте столиці ні сальону, ні фотеля, ні крісла, ні лавки, ні дзиґлика, бо сміх і веселість потрібні всім, вченим і невченим, старим і молодим, одруженим і самотнім, багатим і емеритам, але пам'ятаймо все і завжди про четверте колесо...

Одним непотрібним словом можна налити ложку дьогтю у бочку меду.

А як у нас з гумористами, з авторами отих, видержаних у тоні, гуморесок?

Правда, ми не маємо таких багатих ресурсів (професійних авторів дотепів), як голливудський Боб Говп, чи інші, йому подібні. Ми не маємо (окрім ЕКА) спеціялістів політичного гумору, (Марк Расселл на телевізії). Наш гумор, — це гумор Миколи Понеділка, що плакав смішними сльозинами за рідним полем. Гуморист — актор, блискучий український талант.

Наш гумор — то Івась Керницький із голубиним серцем, що сміявся до нас крізь сльози, коли горіло село, блукав циганськими дорогами і, мов перелетний птах, шукав за квіткою щастя...

Король гумору — то сучасник, Едвард Козак, мистець, сатирик, живуче джерело жартів „на хлопський розум".

Софістикована поетка — гумористка в білих, шовкових рукавичках — це Зоя Когут з Австралії.

Хоч Віра Ке (підписана, чи ні) не має збірки гуморесок, її талант, її стиль, її артилерія легкого, гнучкого слова вкладаються добре в гумористичну фамілію.

Walter Сар („Новий Шлях") має вільний в'їзд у ґроно добрих гумористів З. Маринець бавить публіку веселими жартами й гумором.

Відомий теж Іван Евентуальний і останньо обізвався дотепний добряга — Роман Левицький.

Є ще багато інших „веселих" авторів з їхнім окремішним стилем, мовою, тематикою і врешті — з їхнім смаком.

Деякі гумористи метушаться, шукають за гумором, збирають матеріял „на ходу", інші спостерігають життя крізь компютор своєї душі, тоді й пишуть.

„Візок на чотирьох колесах" — невідступний дорадник гумориста.

М. Галів

У ЧЕТВЕРТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ПАТРІЯРХА ЙОСИФА

Годиться згадати св. п. Патріярха Йосифа у цей ювілейний рік Тисячоліття Хрищення Руси-України, до якого так дбайливо і ще далеко перед відзначенням він готувався. На жаль, йому не судилось разом з нами відзначати це величне свято, бо Всевишній Господь покликав його до своїх хоромів. У вересні цього року промине рівно чотири роки з дня відходу Блаженнішого Патріярха Йосифа до Всевишнього Триєдиного Бога, щоб стати перед Його Маєстатом, як добрий пастир людських душ, що стояв непохитно на чолі свого стада, йому порученої Української Христової Церкви.

Правду кажучи, вже чимало записано у книгу життя світлої пам'яті Патріярха Йосифа, але все це ще таке далеке від повноти того, що він на своєму життєвому шляху довершив. Роздумуючи над життєвим шляхом Патріярха Йосифа, слід підкреслити, що він своєю неперевершеною працею й непохитною поставою, як церковний ієрарх, глава Помісної УКЦеркви, гідно й достойно закривав сторінки історії нашої Української Церкви першого тисячоліття українського християнства і водночас своєю пророчою візією спрямування відкрив виразний шлях у друге тисячоліття нашого християнства.

Коли на хвилину вдумаємось у ці проблеми, то ми побачимо, яка у Патріяха Йосифа була далекойдуча передбачливість прокладання ґрунту для росту і розвитку нашої Помісної Української Церкви.

Без найменшого сумніву, це слід завдячувати Патріярхові Йосифові, що наші відзначення тисячоліття українського християнства відбулись так святочно, так неповторно й величаво у Вічному Місті — Римі. До речі, вони були і залишились зенітом наших усіх ювілейних святкувань по той і цей бік Залізної заслони. Завдяки його подиву гідній праці й великим зусиллям це місто, що є центром християнства, стало також українським осередком і центром, стало нам дорогим і близьким, як ніколи перед тим.

Так, після прибуття на волю Блаженнішого Отця Йосифа до християнського центру українські паломництва до Риму стали частими і багаточисленними. Ми злучилися тісно і нерозривно, як одна велика Христова родина і не почуваємось чужими.

Це, напевно, вперше в історії нашої діяспори, а можна з певністю сказати, що це вперше в історії українського народу, у цьому центрі християнства — ми були пораховані. І це знову заслуга Патріярха Йосифа, що своєю неперевершеною працею, як глава нашої Помісної Української Католицької Церкви, своїми неоціненними надбаннями: Святою Софією, Українським Католицьким Університетом, Патріяршим Двором з церквою свв. Сергія та Вакха, з жировицькою чудотворною іконою, з Українським Музеєм, що стали притягаючими українськими осередками. Тому для нас Рим є таким близьким — нашим.

Знаємо, що доля для нас не все була ласкавою, зокрема, коли, ми опинились поза межами нашої дорогої батьківщини. На жаль, ми не мали того щастя і тієї нагоди, щоб величні історичні події, що звершувались тисячу років тому у водах Дніпра, відзначити їх в українському княжому городі Києві й скласти наш доземний поклін рівноапостольному св. Володимирові Великому — хрестителеві України. Ми не могли зайти до української Святої Софії у Києві та перед Нерушимою Стіною, київською Орантою і там піднести наші особливі моління з нагоди тисячоліття хрищення України, ми це зробили в українській святині, у Святій Софії у Римі.

Під час наших неповторно величавих святкувань Тисячоліття Хрищення України у Римі, що були зенітом наших відзначень, з молитвами на устах щиро дякували Всевишньому та Пресвятій Богородиці Діві, що послали нам світлої пам'яті Патріярха Йосифа який, працюючи в українському Божому Винограднику, ще далеко до дати відзначення Тисячоліття Хрищення України, дбайливо з посвятою приготовлявся до цього неповторного українського свята, щоб воно було величаво, гідно й достойно відзначене у всіх аспектах нашого релігійно-церковного, культурного і наукового життя. І так сталося.

У четверту річницю смерти Блаженнішого Патріярха Йосифа, можемо сказати, що бажання його здійснилися, адже вірні своїй Церкві українські миряни прийшли до Вічного Міста Риму і величаво відзначили Тисячоліття Хрищення Руси-України, поклонившись світлій пам'яті рівноапостольного Володимира Великого та водночас склонивши голови перед гробом св. апостолові Петрові та українським гробом св. Йосафата у базиліці св. Петра та тлінним останкам Патріярха Йосифа у крипті Святої Софії. Хай світла пам'ять про нього іде з роду в рід.

В ЮҐОСЛАВІЇ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ страйки робітників, які дуже часто без дозволу поліції, збираються біля парляменту і домагаються підвишки платень для зрівноваження життєвого рівня. Найбільшим ворогом робітників є високий відсоток інфляції, який підриває заробітню платню. „Ми не домагаємося кольорових телевізій. Все чого ми хочемо це хліба і молока для наших дітей", — заявляють робітники. Теперішня платня робітників-текстильників коливається між 20 і 22,000 динарів (приблизно 72 доляри) на місяць. Робітники вважають що платні треба підвищити принаймні у два рази. Інфляція в Юґославії досягнула в цьому році 190 відсотків.

В НЮЙОРКСЬКОМУ ҐАРЛЕМІ у вівторок, 6-го вересня, постраждав один з аґентів відділу боротьби з наркотиками, який працював під прикриттям. При спробі ввійти до однієї з банд, його розпізнали як поліціянта і тяжко поранили.

ЗАЯВА

ЗАКОРДОННОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНКСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРИВОДУ НАЦІОНАЛЬНО—ДЕМОКРАТИЧНОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Московська імперія, що лицемірно називає себе „Союзом республік", вступила у всеохоплюючу (економічну, соціяльну, національну, світоглядно-моральну тощо) кризу, яка в перспективі не обіцяє їй нічого іншого, окрім повного й остаточного розпаду. Розпачливі борсання кремлівської верхівки на чолі з Ґорбачовим у незліченних проблемах, із яких фактично немає жодного виходу, іще не раз можуть привести до нових репресій. Проте імперіялістична державна машина, не зважаючи на всілякі модифікації та косметичні заходи, уже своїми передніми колесами зависла над прірвою.

Сьогодні в Совєтському Союзі ніхто не каже про близьку перемогу комунізму — на черзі загальнонародний голод та голодні бунти в глибинах самого російського народу на зразок новочеркаського бунту.

Далеко позаду лишилася Друга світова війна. Давно проминула і сакраментальна дата, на яку большевики призначили переможний прихід комунізму, що завжди ототожнювався з раєм земним. Чому ж спорожніли совєтські гастрономи? Як це пояснити?

Причина безпрецедентних продовольчих труднощів і неминучого голоду в Совєтському Союзі полягає в тому, що колгоспна система безнадійно зруйнувала родючість ґрунтів, а економічне безладдя, породжене перманентним волюнтаризмом, вичерпало природні економічні ресурси, які здавалися невичерпними. Цим сьогоднішня кризисна ситуація у московській імперії відрізняється від кризи після Першої світової війни, яка привела до влади націонал-большевицьку олігархію. Тоді, зодягнувши іншу політичну машкару, імперія відродилася іще в страшній своїй подобі. Сьогоднішня криза приведе московсько-большевицьку імперію до остаточного падіння — через вичерпаність матеріяльних і моральних ресурсів на величезних територіях, де живуть численні національні меншості. Це так само неминуче, як зупинка будь-якої машини, коли кінчається пальне. Подальша доля такої машини не вимагає пояснень.

Ось чому сьогоднішня політична ситуація значно сприятливіша для національно-визвольного руху, ніж це було в 1917-20 роках. Сприятливіша, навіть не зважаючи на те, що протягом семи десятиліть московським націонал-большевикам засобами кривавого терору та спритної демагогії вдалося підірвати духовні й етнічно-природні основи пригнічених націй.

Майже цілковита русифікація найбільших українських міст породжує нелегкі проблеми. Фактично сьогоднішня Україна зосереджена в селах і районних центрах, куди вже також закрадається форсована ЦК КПУ навальна русифікація. З другого боку сьогодні, як ніколи раніше, зростає кількісно й якісно українська патріотична інтеліґенція. В її середовищі формуються багаті розумом і духом громадські діячі (здебільшого довголітні політв'язні), котрі є справжніми виразниками народної волі. Ці громадські діячі бачать політичну ситуацію на Україні тверезо, без забобонів і наївних утопій. Вони розуміють, що майбутня українська держава має стати матір'ю не лише українського народу, а також національних меншостей, які живуть на українській землі. Крикливий націоналізм, який ображає інші народи, (росіяни, жидів, поляків тощо) не має нічого спільного з національним патріотизмом — навпаки, він є його вельми небезпечний ворог. Якщо в новітній національно визвольній боротьбі ми знов, не дай Бог, програємо нашу державну справу, то це тільки через нього.

Речником і оборонцем національно-демократичних устремлінь українського народу на поневоленій Батьківщині з середини 70-их років стала Українська Гельсінкська Група. Мабуть, не варто зайвий раз розповідати про її діяльність та страдницьку епопею концтабірної боротьби, — це добре відомо усьому світові. Натомість слід зосередити особливу увагу на нових організаційних, а також ідейних настановах, які виробили для себе учасники гельсінкського руху, що нині оформився в Українську Гельсінкську Спілку.

Спілка створилася на базі Української Гельсінкської Групи. В своїй Декляраціі принципів вона підтверджує вірність правозахисним принципам Декляраціі від 9-го листопада 1976 року. Разом з тим Спілка ставить набагато ширші завдання, ніж могла це зробити в умовах брежнєвського терору Українська громадська група сприяння виконанню гельсінкських угод.

Українська Гельсінкська Спілка вже розгорнула свою роботу в областях України, а також за її межами. Це нині широко розгалужена організація. Спілка не називає себе опозиційною партією, але так називають її органи влади. Головним принципом Спілки є гласність — тобто повна відкритість її діяльности, якщо навіть це загрожуватиме новими арештами. Основним напрямком її діяльности є захист національних прав, бо без свободи нації справжня свобода особи неможлива.

Надзвичайно важливим етапом у розвитку національно-демократичного руху в Совєтському Союзі є нарада представників Грузії, Латвії, Литви, України та Естонії, що відбулась 11-го — 12-го червня 1988 року у Львові. Львівська нарада мужньо й безкомпромісно розглянула стан національних справ у так званих „республіках". На нараду не змогли прибути представники Вірменії, де в цей час розгорталися драматичні події, але ж було офіційно відомо, що вони повністю схвалюють мету й ідейні настанови наради.

Підсумкова Заява, яку широко оприлюднила Львівська нарада, констатує неспроможність керівництва КПСС і совєтського уряду вирішити найскладнішу в умовах багатонаціональної держави — національну проблему. Менше, ніж на трьох сторінках, Заява заторкує майже всі найголовніші питання звільнення й розвитку поневолених Москвою народів.

(Закінчення на стор. 4)

ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ У ВАШІНҐТОНІ 7-9-го ЖОВТНЯ: НЕ ЗАБУДЬТЕ ЗАМОВИТИ НІЧЛІГ В ОДНОМУ З ГОТЕЛІВ!

ПІТСБУРҐ СОБОРНО ВІДСВЯТКУВАВ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА УКРАЇНИ

День 24-го липня ц.р. ввійшов ув аннали української громади Пітсбургу й Західньої Пенсильванії як одна з найбільших подій в її житті. Цього дня, в неділю, Пітсбурзький відділ Крайового Комітету Тисячоліття завершив свою десятимісячну підготовчу працю для ювілею відзначенням його багатим соборним святкування. Цю працю й ювілейне святкування Комітет проводив під головством інж. Михайла Комічака. Приблизно 2,000 українських вірних із 20-ох парафій прибули в цей день до Пітсбургу, щоб своєю присутністю засвідчити унікальну важливість цієї історичної події.

рогвами й транспарантами, громадськість, запрошені представники неукраїнських церков, українське духовенство, його декан — о. протопресвітер Андрій Бек (православний) і о. шамбелян Михайло Польовий (католицький), усі в ризах, і на кінці українські ієрархи — Владика Роберт, єпископ епархії св. Йосафата в Пармі, Огайо, і Владика Константин, архієпископ УПЦ в Чикаго. Процесія тягнулася половину милі, від входу в Пойнт парк до берега ріки Огайо, де споруджений був чудовий вівтар з церковною банею (улаштування інж. Євгена Манастирського і Михайла Джули. Будова бані — Михайла

братніх Церков — УАПЦ і УПКЦ — з усіма українцями, тими, що в діяспорі і тими, що в Україні, та що це також вияв нашої національної єдности. Подібно інж. Сидір Тимяк (перший заступник голови Комітету) привітав по-англійськи визначних гостей — чужинців: д-ра Герольда Е. Скота, голову Збору Пресвітеріянської Церкви в ЗСА (він теж голова управи Християнської Асоціяції на Західню Пенсильванію); д-ра Карлтона Ґудвіна, голову Пітсбурзької Асоціяції Баптистів; Денніса Фотіноса, ректора Тринітарної Єпископальної Катедри в Пітсбурзі і Маргариту Ґрант, голову екуменічного від-

Глутковська-Дарраг. Цю частину програми закінчено піснею „Боже великий, єдиний".

Дальшою програмою керував голова Комітету інж. Михайло Комічак. Він привітав учасників свята і представив стейтового посла Томаса Мюрфі. Прочитано проклямації — стейтову, повітову і від міста. Головне слово обома мовами мав д-р Богдан А. Футей, окружний суддя з Вашінгтону і представник Крайового Комітету Тисячоліття Християнства України. „Україна — це не Росія, — сказав він. — Українці в УССР не можуть свобідно молитися і відзначати 1000-ліття нашого християнства, тому

Інж. Михайло Корчинський вітає архиєпископа Константина (УАПЦ) і єпископа Роберта (УКЦ) на березі ріки Огайо в Пітсбурзі, де 24-го липня, перед спеціяльним вівтарем з банею. Владики відправили соборний Молебень для української громади Пітсбургу й Західньої Пенсильванії з нагоди 1000-ліття хрищення Руси-України. За інж. Корчинським стоїть інж. Михайло Комічак, голова Пітсбурзького комітету Тисячоліття.

Святкування почалося о год. 3:30 по полудні довжезною процесією від Ґейтвей Плаза до Пойнт Стейт парку. Попереду йшли українські молодіжні ансамблі з Торонто в складі 120 осіб: духова оркестра, жіночий і чоловічий хори, усі в народних одягах. За ними йшли місцеві хористи й танцювальні ансамблі, також у народних одягах, а далі — представники українських організацій із своїми прапорами, парафіяни з ко-

Кокуса). Тут, над рікою, близько вівтаря інж. Михайло Корчинський (другий заступник голови Комітету) привітав ієрархів християнським привітом, подякував їм за співучасть у святкуванні та, нав'язуючи до джерела нашої 1000-літньої традиції, — хрищення Руси-України за Володимира Великого, сказав, що Молебень, який вони за хвилину відправлятимуть спільно, свідчить про „вияв духовної єдности наших

ділу Пітсбурзької єпископальної дієцезії. У своєму привіті, між іншим, С. Тимяк сказав: „Ми молимо Всевишнього й наших святих — Володимира Великого, княгиню Ольгу й усіх українських святих заступитися за наших переслідуваних братів і сестер в Україні. Ми молимось, щоб у другому тисячолітті якнайшвидше вони могли свобідно молитися і висловлювати свої думки на рівних правах з іншими вільними народами світу". При цьому подаровано кожному з цих представників англомовну книжку від Крайового Комітету п. заг. „Тисячоліття християнства в Україні".

Відтак Владики в співслуженні з духовенством відправили Молебень з водосвяттям. Співали український хор під управою паніматки Синтії Мицик і український католицький хор під управою Степана Зінського. Обидва Владики виголосили надхненні відповідні проповіді. Дуже зворушливим був момент, коли Владики обіймали один одного як символ братньої любови і спільної духовости та як відгомін тієї спільної духовости, що об'єднувала наших предків у Київській християнській державі. Цей момент викликав неприховану радість у всіх українців і захоплення у чужинців. Молебень передавано голосниками. Після Водосвяття частовано вірних свяченою водою.

Опісля на відкритій сцені у цьому ж парку відбувся концерт, що його духова оркестра з Торонто відкрила американським і канадським національними гимнами. Слідував живий образ хрищення Руси-України, що його поставили місцеві ансамблі: „Полтава" (Люба Глутковська, директор), „Київ" (Б. Капелюк і П. Саллі, директори) і хор „Калина" (Ірина Владучік, керівник). Пояснювала зміст живого образу Соня

цей обов'язок падає на нас. Там крадуть наше 1000-ліття, русифікують нашу культуру, узурпують нашу історію, намагаються знищити нас як націю. Ми будемо продовжувати нашу боротьбу за леґалізацію Української Православної і Католицької Церков", — наголосив промовець.

Після промови виступали молодіжні хорові ансамблі з Торонто під дириґуванням Романа Ясінського. Чоловічий хор проспівав три пісні, жіночий — три, мішаний — дві, мішаний з оркестрою — одну. Солістами були Д. Хороба, В. Катулка і Д. Дудич. Оркестра виконала три композиції. Концерт закінчено національним гимном.

На площі під шатрами була теж виставка мистецьких речей. Три телевізійні станції показали знімки з процесії і Молебня та подали правильні коментарі, називаючи цю подію святкуванням „Тисячоліття християнства в Україні", а в місцевій газеті „Пост Ґазет" появилася добра стаття зі знімкою, на якій видніла церков на баня, корогви, владики, духовенство, вірні і в глибині — ріка Огайо.

Українська католицька парафія св. Юрія в північній частині Пітсбургу прийняла канадські ансамблі обідом, а Українська Православна Ліга при парафії св. апостолів Петра і Павла — вечерею.

Відзначення Тисячоліття в Пітсбурзі виявило, що українська громада Західньої Пенсильванії вірна Христовій Церкві і входить у друге тисячоліття історії українського народу релігійно й екуменічно зрілою та національно об'єднаною. А тепер голова Комітету, інж. Михайло Комічак, організує поїздку автобусами до Вашінгтону на Крайове святкування Тисячоліття.

Василь Ящун,
пресовий референт

НАДІЙНЕ ПОПОВНЕННЯ

Д-р Надія Скоп *Д-р Стефан Сірко*

Наукові та професійні успіхи української молоді, безперечно, вважаються загальними успіхами громади. Зокрема радує зріст і здобутки активних в українському житті молодих людей, як надійна зміна і зміцнення нашого суспільства.

Виявами цього вагомого зміцнення стають випускники шкіл кожної країни і місця українського поселення. У недавніх урочистостях відзначення осіб, які захистили докторські дисертації університету Торонто були Надія Скоп (соціологія), Стефан Сірко (фізіологія), Марія Лаврин (фармакологія), Наталя Рева (драма), Анна Шимків (слов'янські мови і літератури).

Радісна подія стала для них великим особистим досягненням та завершенням тривалого періоду наполегливої праці з доланням різноманітних труднощів. Безпосередньо користь у ділянку українського суспільствознавства вносить Надія Скоп своїми дослідами окремих проявів українського життя, що стали темою її наукової праці. Її докторська дисертація супроводилася під доглядом і порадами професора Всеволода Ісаєва, якому вона особливо вдячна.

Абсольвентка каліфорнійського Університету в ділянці соціології та комунікації, вона здобула магістерський ступінь із соціології університету Торонто. Активна з юних літ у Пласті, любитель українського народного і церковного співу, Надійка була учасницею курсу дириґентів в Едмонтоні, якими керує маестро Володимир Колесник. Під час власних студій вона організувала хор українських студентів у Торонто „Чари". Тісно прив'язана до української громади, вона ставить своєю метою продовження праці для свого суспільства.

Близькі її друзі — молоде подружжя Наталка і Стефан Сірки поділяють радість одержання найвищого наукового ступня Стефаном у вибраній ним ділянці — фізіології, що вивчає хемічні процеси, які відбуваються в живих організмах. Д-р С. Сірко одержав запрошення Тафт університету в місті Бостон, ЗСА, на виклади. Молоде подружжя — активне в житті громади.

На жаль, автор цих рядків не має додаткових відомостей про згаданих інших випускників-докторів університету Торонто. Побажаймо їм усім багато успіхів!

Приятель

У ПАРКУ ЕЛЛОВСТОВН ПОЖЕЖА не тільки не припинилася, а навпаки, 6-го вересня по полудні вітер посилився і вогонь охопив 250.000 гектарів. Просіки, зроблені тракторами, не допомогли, бо вогонь перекинувся через них і блискавично поширюється далі.

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу НЮ ЙОРК, Н. Й.

повідомляє, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ ОКРУГИ

— відбудуться —

в п'ятницю, 30-го вересня 1988 р., год. 6:30 веч.
Домівка Товариства „Самопоміч"
98 Second Avenue, New York, N.Y.

В нарадах зобов'язані взяти участь члени Управи Окружного Комітету, відділові урядовці та делегати 31-ої Конвенції наступних Відділів:

4, 5, 6, 8, 16, 19, 86, 130, 158, 184, 194, 200, 203, 204, 205, 211, 212, 256, 267, 293, 325, 327, 361, 433, 435, 450, 455, 457, 485, 489.

Гостей, членів Українського Народного Союзу радо вітаємо

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття
2. Відчитання і прийняття протоколу з попередніх Зборів
3. Перегляд організаційної праці Округи у 1988 році
4. Доповіді:
головного предсідника УНСоюзу д-ра ІВАНА ФЛИСА
головного касира УНСоюзу УЛЯНИ М. ДЯЧУК
5. Обговорення загальних союзових справ
6. Схвалення пляну організаційної праці на останні місяці біжучого року
7. Внески, запити
8. Закриття нарад

У нарадах візьмуть участь:

д-р Іван О. Флис, головний предсідник УНС
Уляна М. Дячук, головний касир УНС

За УПРАВУ ОКРУГИ:

Михайло Шпонтак — голова
Михайло Юзенів — секретар, Іван Хома — касир

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу БАФФАЛО, Н. Й.

повідомляє, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ ОКРУГИ

— відбудуться —

в неділю, 2-го жовтня 1988 р., год. 2:30 по пол.
в залі Українсько-Американському Горожанському Центрі
205 Military Road, Buffalo, N.Y.

В нарадах зобов'язані взяти участь члени Управи Окружного Комітету, відділові урядовці та делегати 31-ої Конвенції наступних Відділів:

40, 87, 127, 149, 304, 360.

Гостей, членів Українського Народного Союзу радо вітаємо

НА ПОРЯДКУ НАРАД

1. Відкриття
2. Відчитання і прийняття протоколу з попередніх Зборів
3. Перегляд організаційної праці Округи у 1988 році
4. Доповідь:
головного предсідника УНСоюзу д-ра ІВАНА О. ФЛИСА
5. Обговорення загальних союзових справ
6. Схвалення пляну організаційної праці на останні місяці біжучого року
7. Внески, запити
8. Закриття нарад

У нарадах візьме участь

д-р Іван о. Флис, головний предсідник УНС

За УПРАВУ ОКРУГИ:

Роман Конотопський — голова
Василь Сивенький — секретар, Марія Гаравус — касир

На Союзівці...

(Закінчення зі стор. 1)

Дарка і Славко забавляють людей в антракті.

Лунань, який у перервах вітав членів Головного Уряду УНС в особах головного предсідника д-ра Івана Флиса з дружиною Марією, головного касира Уляну Дячук з чоловіком Володимиром, головних радних Володимира Кваса і Євгена Іванціва, як теж головного редактора „Свободи" Зенона Снилика, співредакторів „Українського Тижневика" Христину Лапичак і Марту Коломиєць та новообрану „Міс Союзівку" Ганнусю Летерзу.

В понеділок перед полуднем на кортах Союзівки проходили фінали 33-іх крайових тенісових змагань, які закінчились роздачею нагород у ранніх пополудневих годинах.

Вже осінньо-золотаве сонце, яке показалось ще перед полуднем в понеділок, прощало численних гостей, які почали виїздити з оселі — дехто в далеку, а дехто в коротшу подорож. Деякі щасливі користали з гарної погоди і купались в басейні, або користали з опорожнених змагунами тенісових кортів, відкладаючи подорож домів до вечірніх годин. Літо добігало до кінця принаймення на Союзівці.

АГЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД Пресс інформує, що Румунія найбільше порушує права людини і дискримінує національностеві меншини у своїй державі. Підкомісія Організації Об'єднаних Націй, завданням якої є слідкувати за дискримінацію і охороною національностевих меншим, перестерегла Румунію перед такою практикою. Загально здогадуються, що в цьому окремому випадку йшлося про конфлікт Румунії з Мадярщиною і переслідування мадярів на румунській території, до якої має претенсії Мадярщина.

У св. п. д-ра В. Кассараби

Ділимося дуже сумною вісткою з медичною громадою та українським громадянством, що 15-го липня ц.р. нагло помер (правдоподібно на пульмонарну емболію) наш дорогий і незаступимий колега д-р Володимир Кассараба.

Зрадлива смерть наступила після двотижневої поїздки до Европи на конгрес українських лікарів у Відні та прощі до вічного міста Риму на величаві святкування 1000-ліття Хрищення Руси-України. Відвідини старої Европи, а особливо „Мекки медицини" у Відні та святкування в Римі були дуже цікаві й зворушливі, але тяжкі для молодих і старших паломників.

Мав я щастя також відбути цю подорож до Европи в товаристві колег та д-ра Кассараби, з яким мав честь бути „руммейт" через два тижні та пізнав і полюбив Його як рідного брата. Це була надзвичайно гарна людина, джентелмен та щирий колега. Він з любов'ю говорив про свою дорогу дружину Лідію та своїх синів Юрка і Андрія.

Д-р Кассараба належав до тих рідкісних лікарів, що крім своєї професійної праці любив і займався музикою та довгі роки насолоджував нас рідною музикою.

Він разом з незабутнім д-ром Іваном Рудавським часто виступав на різних українських концертах, а „Лікарська оркестра" під його проводом довгі роки розважала нас на товариських вечірках і сходинах. За це все українська громада в Чикаго дуже вдячна д-рові Кассарабі та його побратимові св. п. Іванові Рудавському, а Українське Лікарське Товариство нагородило їх почесними грамотами на своєму лікарському з'їзді у Вашінгтоні в 1985 році.

А тепер подамо короткий його життєвий і діяльний шлях. Народився він 31-го серпня 1917 року на засланні, у Ростові над Доном в родині правника Кирила Кассараби та Амброзії з Сквіржинських. Середню школу закінчив у 1935 році в Стрию, Галичина, де його батько був суддею, а медичні студії скінчив у Львівському Медичному Інституті в 1941 році.

Зразу став він працювати як молодший асистент в університетській клініці інфекційних недуг, де, несучи медичну допомогу українським воєнним поворотцям, заразився і тяжко перейшов плямистий тиф.

У 1941 році одружився з Лідою Карманською (дочкою поета Петра Карманського), з якою потім мав двох синів, Юрія і Андрія. У 1942 році перейшов на дволітню працю асистента патологічної анатомії у Львівському медичному інституті. При кінці Другої світової війни опинився у Відні, де завершив медичні студії докторатом в 1945 році.

Його дисертаційна праця була на тему „Захворювання силікозою у Відні". Відтак працює він як лікар у

Д-р В. Кассараба

Відні і Зальцбурзі аж до свого виїзду до Америки в 1949 році.

В ЗСА, після нострифікації свого диплому в 1951 році д-р Кассараба виконував практику загального лікаря, а від 1959 року спеціялізується в радіології у ветеранському шпиталі в Чикаго та після іспитів став членом Американської Колегії Радіологів.

Як радіолог працював у Колюмбус, а відтак Бетесда лікарнях у Чикаго, де займав посаду шефа відділу (від 1979 до 1983 року). В 1960-62 роках написав наукові праці „Айнгам синдром — спонтанна дактильоліза", „Мозкові опухи задньої ямки". Абстракт цієї праці був друкований в американському журналі „Модерна медицина" за липень 1964 року. Як активний член Українського Лікарського Товариства д-р Володимир Кассараба дав кілька наукових доповідей на лікарських сходинах та з'їздах, як, наприклад, „Радіологічний діягноз серцево судинних недуг", „Метода масової перевірки для розпізнання вчасного рака грудей", „Дошкірна, крізьпечінкова холянгографія у діягнозі жовтяниці".

Але головна діяльність д-ра Кассараби виявилася на музичному полі. Музикою займався з дитинства та вже в 1935 році брав участь у численних ансамблях легкої музики, акомпаньював у квартетах Є. Козака, О. Курочки і жіночій „Богемі", а також працював як акомпаньятор у Львівській радіовисильні.

Музиці присвятив д-р Кассараба багато часу і на еміграції. Крім згаданої оркестри лікарів був він музичним керівником жіночого квартету, а відтак жіночого тріо „Пісня" при Союзі Українок. Співпрацював він теж з театральною студією при парафії свв. Володимира і Ольги та з дитячим хором „Молода думка".

Для всіх тих ансамблів аранжував фортепіянові обробки, а для театральної студії компонував музику, аранжував та інструментував. Також опрацював на фортепіян ряд пісень композитора Е. Садовського, які вийшли друком у Клівленді в 1973 та 1984 році.

Д-р Кассараба був довголітнім аранжером пісень і акомпаніятором баритона св. п. д-ра Івана Рудавського, з яким видав платівку „Летять ніби чайки". За ними є численні концерти і безплатні виступи на академіях, громадських, церковних і лікарських імпрезах.

Восени 1986 року д-р Володимир Кассараба відійшов на емеритуру, а весь свій вільний час присвятив своїй улюбленій музиці і українській громаді в Чикаго. Він мріяв ще багато часу приділити культурно-музичним імпрезам при парафії свв. Володимира і Ольги та опорядкувати і видати свої музичні твори, але невмолима смерть перервала всі Його пляни. Тіло спочилого перевезено до погребового заведення Музики, де при численній участі лікарів, приятелів і громадянства була відправлена Панахида, а по Панахиді мала прощальне слово д-р Марія Грицеляк, голова відділу УЛТПА, Іллиной. Похоронні відправи провів о. митрат Маріян Бутринський, який сказав змістовну прощальну проповідь в соборі свв. Володимира і Ольги.

Тіло покійного спочило на цвинтарі св. о. Миколая.

Д-р Павло Пундій

Заява

(Закінчення зі стор. 2)

Ось перелік деяких питань, які розглянула нарада: 1) про надання національним мовам республік статусу державних та функціонування цих мов у всіх сферах державного й громадського життя; 2) про культурно-національну автономію національних меншостей; 3) про припинення політики зумисного перемішування народів і народностей за допомогою централізованого плянування економіки; 4) про обмеження в'їзду на постійне проживання інонаціонального населення, а в кризисних випадках навіть реемiграцію певної частини населення заради відродження природно-етнічних основ нації; 5) про створення в складі Совєтської Армії національних формувань з відбуттям військової повинности на території своєї республіки; 6) про перегляд пенітенціярної системи для виключення неможливости використовувати підневільну працю в'язнів.

Цей далеко не повний перелік питань був нам потрібен, щоб проілюструвати діяпазон мислення та міру політичної зрілости представників національно-демократичних рухів, які брали участь у Львівській нараді. Ми з повним правом можемо казати про новий, значно вищий етап у боротьбі за національне визволення пригнічених народів. В Заяві сказано:

„Усі ці вимоги неминуче пов'язані з цілковитою політичною та економічною децентралізацією Союзу ССР, який ми бачимо в майбутньому, як конфедерацію окремих суверенних держав".

Безумовно, деяких національних максималістів не втішить така „обмежена" перспектива. Але ж слід пам'ятати, що Українська Гельсінкська Спілка діє в умовах легальних можливостей. Тут, як ми бачимо, статті совєтської конституції, що були розраховані на пропагандистський ефект, починають працювати за своїм безпосереднім призначенням.

Важливою політичною подією є також створення Координаційного Комітету патріотичних рухів народів СССР. Одним із завдань Комітету є конкретне опрацювання на матеріялах національних республік кожної із висловлених у Заяві вимог. Наступна нарада представників національно-демократичних рухів СССР відбудеться у вересні 1988 року в Латвії.

Українська Гельсінкська Спілка розробила і оприлюднила нову Декларацію принципів, а також Статутні принципи — документи, що широко й повно висвітлює завдання національно-демократичного руху на Україні. Закордонне Представництво УГС закликає українські громади в діяспорі розпочати вивчення й обговорення цих надзвичайно важливих документів. Можна не сумніватися, що вони займуть почесне місце поряд з найважливішими документами, які зберігає українська історія. Найближчим часом Закордонне Представництво УГС розробить і оприлюднить у пресі тематику доповідей, бесід і дискусій — на допомогу тим, хто вивчає Декларацію принципів і Статутні принципи УГС.

Для нас не є несподіванкою той факт, що Виконавчий Комітет УГС місцем свого постійного перебування обрав Львів — саме це місто сьогодні найменше зрусифіковане. Ґрандіозні мітинги в парку імени Івана Франка доволі переконливо засвідчили, чого домагається український народ. Саме ці народні вимоги й викликали паніку в середовищі відірваних від народу партапаратчиків типу Щербицького. Проти Виконавчого Комітету УГС (В. Чорновіл, брати Горині) львівська прокуратура порушила кримінальну справу, провадиться розслідування. А насправді партійні верховоди на Україні пильно дослухаються: як відреагує західній світ на це повідомлення? Якщо промовчить, значить він уже достатньо приспаний ґорбачовською пропаґандою „гласности й перебудови" — можна й не стримувати карного меча.

Враховуючи це, Закордонне Представництво УГС одразу ж звернулося до урядів країн, які підписали Гельсінкські угоди: допоможіть спинити нову судову розправу над українським патріотами! Нас почули: 170 членів американського Уряду звернулися з листом до М. Ґорбачова, в якому вказують на порушення Гельсінкських угод львівською прокуратурою. А проте небезпека ще не минула — потрібна висока пильність!

Підсумовуючи сказане, варто повторити: національно-демократичний рух на Україні вступив у нову історичну смугу. Це зобов'язує і нас, Закордонне Представництво, і всю українську діяспору, як мисленням своїм, так і щоденною діяльністю піднятися на вищий рівень боротьби за українську державність — рівень, який відповідає покликові історії.

Оргкомітет Закордонного Представництва УГС:

Л. Плющ
М. Руденко
Н. Світлична